

Jan Grzeškowiak

Toruń. Zespół Staromiejski

Informator Archeologiczny : badania 21, 211-212

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

TORUŃ
ul. Kopernika 11-13

PP Pracownie Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
Oddział w Toruniu

Badania prowadziła mgr Małgorzata Szczepaniak. Finansował Urząd Miejski, Wydział Gospodarki Komunalnej, Biuro Odnowy Zespołu Staromiejskiego w Toruniu. Czwarty sezon badań. Półna średniowiecze i czasy nowożytne.

Rezultatem przeprowadzonych badań jest określenie rozmiaru działki mieszkalnej, dzięki odkryciu murów oficyny tylnej, datowanej na około połowę XIII w. Występowanie owej oficyny na dwóch obecnych sąsiednich działkach sugeruje, że w połowie XIII w. działki toruńskie były szersze, co potwierdzają wcześniejsze ustalenia historyków. Uchwycono pierwotny poziom osadniczy z 1 pop. XIII w., z którym łączy się solidna konstrukcja z drewnianych belek ułożonych na zrąb /szer. boku 2,8 m/ i drewniany sput z zapadką. Zapewne konstrukcję tę wiązać należy z pracownią rzemieślniczą, rodzaj której jest na razie niewyjaśniony z braku zabytków umożliwiających zdecydowane określenie funkcji.

W sumie badaniami objęto teren o powierzchni 95 m², z czego prawie połowę zajmowały: dwa drewniane szamba /wyeksplorowano jedno/, studnia i inne obiekty ceglane /zbudowane na planie koła i prostokąta/, użytkowane jako szamba w rdnych okresach od XIV do XIX w. Wypełnisko ich w zdecydowanej większości stanowi mierzwa, oraz w dwóch przypadkach gruz ceglany zalegający w górnych partiach obiektów.

Z czterech sezonów badawczych uzyskano około 24 tysięcy zabytków ruchomych, z czego 10,5 tysięcy przypada na późne średniowiecze, 13,5 tysięcy na czasy nowożytne. Wśród zabytków z późnego średniowiecza i z czasów nowożytnych liczba ceramiki nie przekracza 50 % całości. Wydobyto 53 całe naczynia średniowieczne i około 4 tysięcy fragmentów ceramiki, z czego po wyklejeniu uzyskano 131 całych form. Naczyń nowożytnych wykopano tylko 8, ale z 5,5 tysiąca fragmentów wyklejono aż 210 sztuk. Bardzo ciekawą i liczną kategorię zabytków stanowią wyroby ze szkła. Uzyskano około 850 fragmentów naczyń średniowiecznych /wyklejono kilka okazów/, oraz około 23 tysięcy fragmentów wyrobów szklanych z czasów nowożytnych. Pozostały inwentarz zabytkowy stanowią wyroby z drewna, między innymi talerze - klepkowe i toczone, ze skóry, żelaza, brązu, kości, tkaniny.

Obecny sezon był ostatnim etapem prac prowadzonych na tym stanowisku.

TORUŃ
Zespół Staromiejski

PP Pracownie Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
Oddział w Toruniu

Badania prowadzili archeolodzy z PAK PP PKZ O/Toruń pod kierunkiem dr. Jana Grzeskowiaka /autor sprawozdania/. Finansowało Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej, Biuro Odnowy Zespołu Staromiejskiego. Trzeci sezon badań. Średniowiecze i czasy nowożytne.

W latach 1985-1987 Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska PP PKZ O/Toruń sprawowała nadzór archeologiczny nad wszystkimi pracami ziemnymi na terenie Starego i Nowego Miasta Torunia, zespołu zamkowego i na terenie średniowiecznych przedmieść, bezpośrednio sąsiadujących z Zespołem Staromiejskim.

Łącznie zarejestrowano i udokumentowano stratygrafię oraz pozostałości budownictwa w ponad 60 wykopach a ilość nowych obiektów i jednolitych zespołów nie przekracza 40. Badanie tego typu są wybiórcze, niepełne.

Przykładem konieczności uzyskania dalszych materiałów dla pełniejszej interpretacji mogą być prace przeprowadzone w rejonach np. kościołów św. Jerzego i św. Wawrzyńca już nie istniejących. W jednym i drugim przypadku prace ziemne przeprowadzono tu na dość dużych powierzchniach. Mimo to nie wystarczają one jeszcze do rekonstrukcji m.in. tak istotnych momentów, jak rozplanowanie kościołów i budowli towarzyszących - klasztornych, szpitalnych..., faz budowy, precyzyjnej chronologii itp.

Do bardziej interesujących obiektów zaliczyć należy odkrycie skromnych pozostałości kościoła p.w. św. Krzyża. Należy on do jednych z najstarszych budowli gotyckich w Toruniu, zlokalizowany w obrębie średniowiecznej dzielnicy św. Wawrzyńca, na co wskazuje m.in. konstrukcja fundamentów. Stosunkowo wcześniej został on rozebrany. Prawdopodobnie nastąpiło to w początku XV wieku. Zachowały się do naszych czasów jedynie kamienne fundamenty i dolne partie muru ceglano-ceglasto-pleciobocznego prezbiterium oraz fragmenty fundamentu nawy.

Stosunkowo bogaty materiał uzyskano z rejonów ulic: Kopernika /nr 11-13/, Podmurnej, Rabskiej, Przedzarczej i innych. Odnosi się on głównie do rozpoznania stratygrafii oraz charakteru zabudowy. Co się tyczy zabudowy niezależnie od tego, czy drewnianej, czy też murowanej stwierdzić można, że od połowy XIII wieku odbywała się ona w sposób planowy w obrębie działek. Według wszelkiego prawdopodobieństwa wyznaczano też rejon o określonej funkcji. W wiekach od XIII do XV występuje jeszcze sporo budowli drewnianych, przy czym większość to budynki o charakterze gospodarczym.

TRZEMESZNO
woj. bydgoskie
Stanowisko 1

patrz
wczesne średniowiecze

WŁOCŁAWEK

Uniwersytet Łódzki
Katedra Archeologii

Badania prowadzi dr Leszek Wojda. Opiekę naukową sprawował doc. dr Jerzy Knieciński. Finansował WKZ we Włocławku. Siódmy sezon badań. Miasto /XIII - XV w./.

Badania koncentrowały się na rozpoznaniu charakteru osadnictwa w rejonie Wzgórza Katedralnego oraz poszukiwaniu relikwii zamku w okolicy Pałacu Biskupiego. Wykonano 2 wykopy o pow. 13 m² i 33 odwierty ułożone w 3 ciągi o skoku od 5 do 10 m. Zgromadzono w wyniku prac 371 fragmentów ceramiki, liczne fragmenty przedmiotów metalowych i szkła naczyniowego.

Na Wzgórzu Katedralnym odkryto relikty dwóch obiektów mieszkalnych zbudowanych najprawdopodobniej w konstrukcji szachulcowej. Materiał ceramiczny zdaje się datować owe obiekty na koniec XIV po pocz. XVI w. Są to przypuszczalnie ślady po tzw. domkach wikariuszowskich, które wg danych archiwalnych istniały wokół katedry włocławskiej.

Nie potwierdzono istnienia na terenie dziedzica i ogrodu Seminarium Duchownego osadnictwa o charakterze wczesnoniejszym - podgrodzowym, które znane było w literaturze.

W zachodniej partii Pałacu i jego dziedzica zlokalizowano relikty murów zamku biskupów włocławskich oraz potwierdzono fakt istnienia fosy od południowej strony grodu włocławskiego.

Materiały znajdują się w Katedrze Archeologii UŁ. Obszerniejsze sprawozdanie w archiwum WKZ we Włocławku. Badania będą kontynuowane.

WOLA SIENNICKA, gm. Siennica Różana
woj. chemińskie
Stanowisko 9

patrz
wczesne średniowiecze

WROCLAW
ul. Kiełbańska 3/4

Wojewódzki Ośrodek
Archeologiczno-Konserwatorski
we Wrocławiu

Nadzór prowadziła mgr Halina Śledziak-Kamińska. Finansował WOK. Drugi sezon nadzoru prac w ramach rewaloryzacji miasta Wrocławia, Miasto średniowieczne.

Kontynuowano prace rewaloryzacyjne w zachodnim bloku rynku. W budynku przy ul. Kiełbańskiej 3/4 i 5, na ich połączeniu z oficynami północną i południową stwierdzono spekanie ścian piwnicznych, które wzmocnienie prowadzono systemem karków cementowych w betonowych cembrowinach o średnicy 1,0 m. Nasercuje stratygrafii można było prowadzić tylko w obrębie "studni", zakładanych w odległości do